

A lakosság kifejezetten útban van

Megjegyzések Erzsébetváros önkormányzata számára

Most még nem késő hozzászólni! Szerkesztőségünk vitára bocsátja az alábbi írást, amely a Madách sétány építészeti terveit elemzi és bírálja.

A Madách út eredetileg olyasféle sugárút lett volna, mint az Andrassy út. Lényegében azonban ennek az útnak csak a reprezentatív kapuzata készült el, és annak Madách téri csatlakozása rögtön kérdésessé is tette, érdemes-e egyáltalán a Tanács körútra rávezetni ilyen módon merőlegesen egy jelentős forgalmat. Ennek ellenére az álom sokáig élt, és talán csak a pénzhány akadályozta meg, hogy 50, 30 vagy akár 15 éve nem valósult meg.

Mára már nyilvánvaló, hogy nemcsak a közvetlen csatlakozási pontot tekintve, de városzerkezeti szempontból is kifejezetten szerencsésnek mondható, hogy ez az újabb sugárirányú, a forgalmat a belvárosra ömlesztő út nem épült ki. Teljesen összhangban van ezzel a felismeréssel az az elképzelés, hogy most már nem is forgalmi út, hanem egy *kizárólag gyalogosforgalmat vonzó sétány épüljön itt inkább*. Ez felel meg azoknak a városépítési elveknek, amelyek a monumentális, méreteivel is lenyűgöző hatást keltő alkotások helyett az emberi léptékű, otthonosság érzetét keltő térformálást részesítik előnyben.

Már a belvárosi gyalogosövezet kialakítása során megszületett az a gondolat, hogy e zóna Deák térre történő kivezetése és az ottani aluljáróhoz való csatlakoz-

tatása lehetővé teszi a későbbiekben annak folytatását – visszaidézve az egykori Király utca vagy az Anker köz szebb napjait és üzleti forgalmát. Egy későbbi időszakban pedig felmerült, úgy tudom, hogy a tömbrehabilitáció keretében a *Dohány utcai Zsinagóga kertjétől lényegében összefüggő zöld sáv* lenne kialakítható a tömbökön keresztül beépítetlen telkeken át, illetve egy-egy rosszabb állapotú földszintes ház feláldozá-

tervvel párhuzamosan, azoknak nem ellentmondva is kialakítható lenne.

A Tervezésfejlesztési és Technikai Építészeti Intézet (TTI) által elkészített tervekben ezt a szellemet tükrözi is két szakasz, így a sűrűbb beépítés miatt csak passzázs-ként elképzelt Csányi utca és Erzsébet körút közötti áttörés, valamint a sétány indítása a Madách tértől a Gozsdu udvarig. Itt a tervek a meglévő állapotot érezhetően tekintetbe veszik, és azt fejlesztik tovább.

Hibásnak tartom ezt az elképzelést egyrészt a főváros nagyszerkezeti léptékében. Vitathatónak tartom ugyanis, hogy a belvárosi, hivatali negyednek annak szomszédságában, tehát térbeli kontinuitással kellene terjeszteni; tehát a VII. (VI., VIII., XIII.) kerület(ek) felé: ezzel ugyanis egyre nagyobb, egyre kezelhetlenebb Belvárost alakítunk ki, de ugyanakkor a jelenlegi túlcentralizált szerkezet

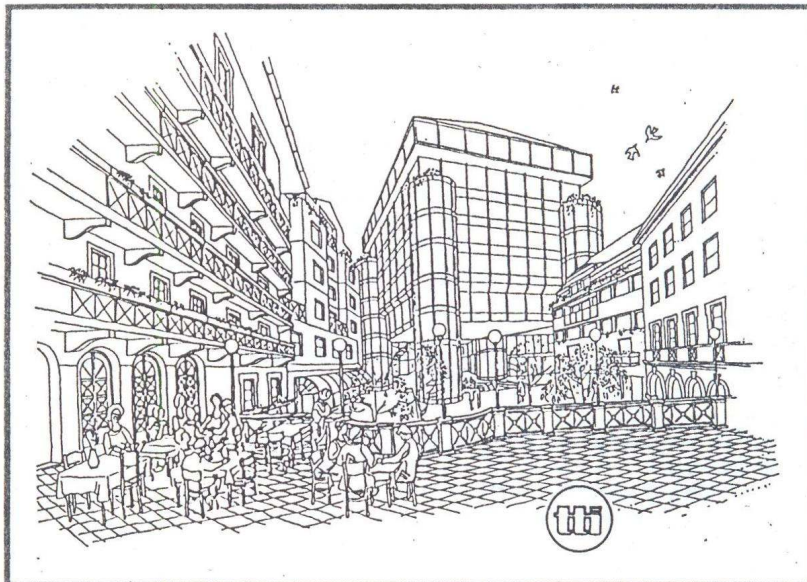
ját áthelyezendő), vagy néhány alközpontba tömörítve;

– sterilen, tehát a munkaidő után kiürülő térségként, vagy lakófunkcióval vegyítve stb. fejlődjön a főváros hivatali negyede a jövőben.

Ugyanakkor hibásnak tartom az elképzelést lokálisan, az Erzsébetváros szempontjából is. Miközben a terv az említett közbelső szakaszon beépít, megszüntet egy sportpályát, egy játszóteret, egy balettszarnokot és egy óvodát, mindennek a következményeit nagyvonalúan megoldottnak véli azzal, hogy a hiányzó gyermekintézményeket a szomszédos területeken kell pótolni. Konkrét javaslatot természetesen nem közöl, valószínűleg nem is lehetne.

Ez a „megoldási” filozófia akár szimbolikusnak is tekinthető: pontosan jellemzi azt, ahogy a tervezett megoldás egyáltalán nem belesimulni akar egy létező szerkezetbe, ellenkezőleg, csak egy területet keres, ahol „beruházhat”. A helyi társadalom nem érdekli, Erzsébetvárosban csak egy fizikai területet, egy épületállományt ért. *Nem a lakosság számára javítja a körülményeket, hanem az elképzelt létesítményt akarja elhelyezni: tulajdonképpen egy sziget jönne így létre a város-szövetben, befelé fordulva, hátat fordítva mindannak, ami ma ott található.*

Magától értetődik, hogy egy slumosodó térség rehabilitációja természetes módon a lakók szerelődésével is jár. Mégis fel kell tenni azt a kikerülhetetlen kérdést, hogy vajon kiket kell képviselnie az önkormányzati testületnek akkor, amikor döntéseit hozza. Amikor a tanács egy kft. kezébe adta a

sával. (Azóta a foghíjak egy részét beépítették, vagy a beépítés jelenleg van folyamatban.)

Teljes tehát az összhang abban, hogy a jórészt a századforduló idején kialakított és túlzottan beépített tömbök levegősebbé tehetőek néhány belső udvar kinyitása vagy éppen néhány legrosszabb minőségű, komfort nélküli lakás megszüntetése árán. Ebbe a gondolatokba illeszkedik az Erzsébetvárosnak mintegy a tengelyét képező hajdani Madách út elképzelésének a gyalogútként való felelevenítése is, ami a két említett gyalogút-

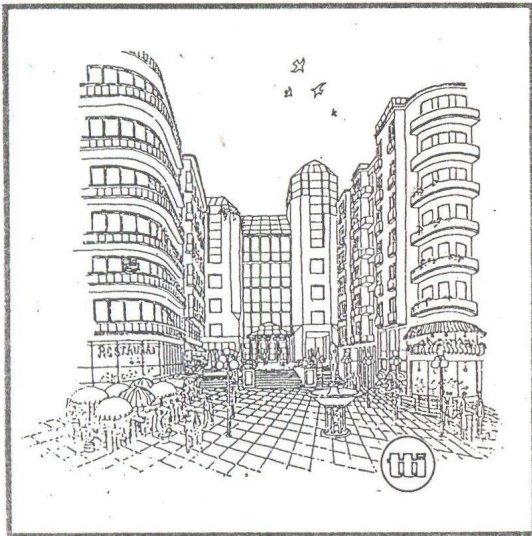
Vitathatónak tartom viszont a Promenád terv e két szakasz közötti elképzelését. Jóllehet formálisan itt is gyalogosburkolattal ellátott sétány jelenik meg, valójában monumentális térfalakat tervezett ide a TTI, ami formailag is egy egészen más filozófiát, *rekonstrukció helyett a városrész belső szerkezetének alapvető megváltoztatását* jelenti.

Még jobban aláhúzza mindezt a tartalom: hivatali épületek, bankok, kereskedelmi képviselők jelennek meg ezekben az építményekben.

tovább erősödne, a város egészének makroszerkezetében konzerválnának mindazon csapdák, amelyek már ma is minden szolgáltatási kapcsolati, ellátási igényhez a centrumban hívnak életre újabb és újabb fejlesztési kényszereket. Ebből a szempontból tehát *nem kerülhető el egy összbudapesti léptékű rendezési átgondolás e hivatali funkciók kívánatos elhelyezkedéséről: azaz hogyan,*

– szétszórva vagy koncentrálván;

– új, alternatív központot képezve (távlatban az egész főváros súlypont-

területi vagyon hasznosítását, olyan utat választott, mint amikor egy lakott öröklakást idegen tulajdonosnak adnak el. Nem vitás, hogy a kft. – már saját érdekében is – profitorientált vállalkozásba akar kezdeni: azonban ebben a helyzetben a terület jelenti számára az értéket, és a lakók kifejezetten útban vannak, zavaróak, a legjobb lenne megszabadulni tőlük. A választott önkormányzat nem engedheti meg magának – pontosabban választóik nem engedhetik meg nekik – ezt a fajta szemléletet. Éppen az az önkormányzat lényege, hogy nem steril gazdasági profitelven, hanem egy közösség szélesebb értékítéletének átfogó figyelembevételével hozza meg a döntéseit: azaz a profit csak egy tényező lehet a fontos pozitív értékek között. Ahogy egy családot sem kizárólag az elérhető nagyobb bevétel vezérel a döntéseiben – bár ez is igen fontos szempont –, úgy az önkormányzatnak is az a feladata, hogy a helyi társadalom szélesebb igénykálaja alapján mérlegeljen.

Konkrétan, az adott esetben 20-30 milliárd forintnak a térségben való beruházása kétségtelenül megemeli a térség jelentőségét és kihat a szomszédos területekre is. Mégis, bizonyos az, hogy ennek a tőkének a legnagyobb hányada a beruházó szá-

mára hasznosul, hiszen éppen ezért és nem a térségi mellékhatásai miatt hozza ide a pénzt. Egyáltalán nem mondható azonban ki az, hogy a térségi pozitív mellékhatások egyenes arányban állnának a beruházott tőkével, sőt az aránytalanul nagy tőke idehozatala inkább gyarmatosító, egyoldalú diktáló szerephez hozza az érkezőt, és ennek megfelelően kiszolgáltatottá teszi a befogadót. Tehát egy olyan tervezet, ami csak 5 milliárd forintot hoz ide, a kerület szempontjából sokkal fontosabb, hasznosabb lehet.

Partneri, mellérendelt maradhat a viszony az önkormányzattal, a tervezet nem idegen testként épül be a környezetébe, ennek megfelelően továbbgyűrűző pozitív hatásai szerves fejlődést képesek kiváltani a kerület csatlakozó területein, reális hazai építőket, a meglévő lakásállományt minőségileg feljavítani kész tőkét vonzanak ide, nem pedig esetleg további nemzetközi konzorciumokat, amelyek majd két másik tömböt letarolva akarnak székházakat építeni.

Javaslatom, hogy az önkormányzat üdvözölje, és tekintse kiindulásnak azt, hogy létezik egyfajta elképzelés, egyfajta ajánlat a területre, de semmiképpen ne ugorjon be annak a szokásos zsarolásnak, hogy már csak rövid ideig tartják ezt az ajánlatot, és nem hajlandók versenyezni mással.

Az önkormányzat legyen tudatában annak, hogy választói bennlakóként birtokolják az értékes térséget, és nem az a jó gazdálkodás, ha most mégoly előnyösnek látszó ajánlatoknak engedve ezt elkótyavetyélik.

Ugyanakkor az önkormányzat bízson meg egy másik csoportot a maga értékrendjének megfelelő tervezet kialakítására. Ez támaszkodjon a helyi körülmények, a lakosság igényeinek ismeretére és ugyanakkor szakértői tekintésekre, koncepcionális elképzelésekre, továbbá legyen összhangban a főváros egészére vonatkozó koncepciókkal.

Nemcsak a terv, a végtermék a fontos, hanem az a folyamat, amelynek keretében egy ilyen terv megszületik. Az önkormányzat éppen ebben a folyamatban érheti el, hogy egyrészt tájékozódjon a valós problémákról, másrészt kialakítson egy olyan szakértői gárdát, akik képesek együttműködni a lakossággal, hitelesekké képesek válni. Ezen az úton egy kétirányú kommunikációnak kell megindulnia, azaz kölcsönös tanulási folyamatnak a tervezők (szakértők, önkormányzat) és a választók között – és ez legalább olyan fontos, mint maga a terv.

Fleischer Tamás

EGYHÁZI ZENE

Október 13-án, vasárnap délután 6 órakor a Fasori Evangélikus templomban (VII., Fasor u. 17.) a németországi Getsemane gyülekezet énekkara ad egyházi zenei hangversenyt. A műsoron főleg Bach- és Mozart-művek szerepelnek.

ERZSÉBETVÁROS

1991. SZEPTEMBER

A VII. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT LAPJA